

УДК 657

Фастовець Є.О.

ПЛАСТИКОВІ КАРТКИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Таврійський державний агротехнологічний університет

72316, Україна, м. Мелітополь, Запорізька обл., просп. Б.Хмельницького, 18

UDC 657

Fastovets E.O.

PLASTIC CARDS ARE IN MODERN SOCIETY

Tavria State Agrotechnological University,

72316, Melitopol, Zaporizie region, 18 B.Khmel'nitsky Ave.

У статті розглянуто необхідність розвитку системи безготівкових розрахунків та платіжної системи, заснованої на банківських картках. Також представлені особливості проведення операцій з використанням банківських пластикових карт.

Ключеві слова: банківська пластикова картка, безготівкові розрахунки, платіжна система.

The necessity of non-cash system settlements development and pay system, based on bank cards are considered in the article. The features of leadthrough of operations with the using of bank plastic cards are also presented.

Key words: bank plastic card, non-cash settlements, pay system.

Весь цивілізований банківський світ давно вже користується зручною системою безготівкових розрахунків з клієнтами за допомогою спеціальних платіжних карток. До теперішнього часу ця система завоювала загальне визнання. Збільшується кількість видів карток і спектр надаваних ними послуг. Такі міжнародні фінансові асоціації, як VISA International, AMERICAN EXPRESS, EUROPAY International надають власникам карток практично будь-яку послугу в будь-якій сфері обслуговування.

Теоретичним засадам вивчення пластикових карток як сучасного платіжного інструменту присвячені праці багатьох вчених, зокрема Басюк Н.Б., Бондарева О.В., Кочеткова В.Н. («Современная система денежных расчетов»), Симовьяна С.В. («Банковские платежные карты, как средство предупреждения и противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем»), Єрохіної Н.А., Микитиної О.Г. («Електронні гроші в платіжній системі держави») та інших

Розвиток національної системи безготівкових розрахунків на основі електронних платіжних інструментів є важливим напрямком роботи по скороченню готівкового обігу і витрат на його організацію, поповненню ресурсної бази банків, підвищенню прозорості та повноти обліку розрахункових операцій, підвищенню платіжної культури населення країни і його безпеки.

Картки дуже зручні в обігу. Пластикова картка з видавленим на ній символами служить для торговця доказом платоспроможності покупця. Це унікальний метод регулювання фінансових зобов'язань, міцно ввійшов у практику міжнародних банківських послуг, що представляє собою зручну форму відкритого рахунку.

За допомогою картки клієнт може оплатити покупку, не маючи готівки, а якщо кредитна карта, то не маючи грошей і на банківському рахунку. Якщо картка носить в собі функції дебетування і кредитування, вона носить назву комбінованої картки. З кожним роком кількість таких карток неухильно зростає.

В даний час понад 200 країн світу розвивають банківські послуги на основі пластикових карток, і частка безготівкової оплати товарів і послуг постійно зростає.

Сьогодні створені і діють міжбанківські платіжні системи, засновані на банківських картках. До міжнародних платіжних систем відносять: банківські (MasterCard, Visa); небанківські (American Express, Diners Club, JCB); інші платіжні системи (Золота корона, UnionCard тощо). Для більшості фахівців

очевидно, що вони є найбільш перспективними з точки зору розвитку ринку «пластикових грошей».

Слід зазначити, що ринок традиційних карткових платежів є досить насиченим, отже, для забезпечення його привабливості необхідно пропонувати нові сфери використання карткового продукту.

Банківська пластикова картка - платіжний інструмент, що забезпечує доступ до банківського рахунку та проведення безготівкових платежів за товари та послуги, одержання готівки та здійснення інших операцій.

Перші картки сучасного виду з'явилися в США на початку 50-х рр. Згодом системи розрахунків за картками одержали поширення в багатьох країнах світу, а самі розрахунки придбали міжнародний характер. В світі в обігу перебуває близько 3,7 мільярдів платіжних карток різних типів і систем. Платіжні картки персональні і «на пред'явника», для фізичних осіб і корпоративні, що випускаються в обіг банками, спеціалізованими компаніями, соціальними, медичними, страховими організаціями, обслуговують сьогодні значну частину платежів у національних і міжнародних платіжних системах.

У сфері грошового обігу пластикові картки є одним із засобів організації безготівкових розрахунків. Платіжний інструмент у вигляді пластикової картки містить носій, на якому записані і зберігаються відомості про певну суму коштів, сплачених держателем картки її емітенту. Звідси впливають основні відмінності між коштами на пластиковій картці і готівкою.

Гроші, перебуваючи у вигляді банківської картки на руках у клієнта, продовжують залишатися в банку як депозитні залучені кошти, на які банк нараховує відсотки. Таким чином, картка виконує як платіжну, так і ощадну функції одночасно, поєднуючи ліквідність готівкових грошей і прибутковість коштів на вкладі.

Банківські платіжні картки - це ефективний інструмент грошово-кредитної політики держави. Масове використання безготівкових розрахунків на основі платіжних карток забезпечує:

- додаткове залучення коштів населення в банки, а також за допомогою цього збільшення ресурсів банківської системи, що є джерелом додаткового прибутку та інвестиційного потенціалу економіки держави;

- обслуговування споживчих угод у безготівковій формі прискорює рух вартості, полегшує облік руху коштів, а отже, можливість контролю, що сприяє зростанню бази оподаткування, зменшення ролі тіньової економіки;

- збільшення масштабів споживчого кредитування населення;

- оптимальне поєднання функцій обігу і заощадження, ритмизацію попиту коштів на споживання і в стабільному в часі зростання залишку коштів на карткових рахунках;

- оптимізація обігу готівки та внесків, робить структури грошових агрегатів більш стабільними. Оскільки ставлення готівкових коштів на депозитах зменшується, грошовий мультиплікатор збільшується, але при цьому емісія грошей не відбувається. Знижується попит і витрати на готівку та, певною мірою знижується потреба в додатковій грошовій емісії, зменшується ступінь ризику інфляції.

Банківські платіжні картки також є ефективним інструментом грошово-кредитної політики держави, оскільки забезпечують зниження готівкової грошової маси в обігу, додаткову стабільність національної грошової одиниці і економічну стабільність держави в цілому.

Основними операціями, що здійснюються з використанням банківських пластикових карт є отримання готівки та оплата товарів і послуг у підприємствах торгівлі та сервісу. Крім цього банківські пластикові картки надають клієнтам велику кількість сервісних послуг: переказ коштів з рахунку на рахунок, внесення коштів на депозит, виписки з рахунку, оперативну заміну карток, оплата комунальних послуг.

Безготівкові розрахунки по пластикових картках можна представити як результат взаємодії декількох сторін: банків - емітента і еквайєра, держателя картки, торгової і будь-якої іншої організації, що підписала договір на проведення операцій за картками.

Передумовами зростання уваги до карток є вигоди, які отримують всі учасники розрахунків з їх використанням. Для власника картки - це можливість отримати банківську послугу або оплатити товар, незалежно від часу роботи банку і країни перебування. Для підприємств торгівлі і сервісу - збільшення продажів і залучення нових покупців. Для банків - це можливість отримання дешевих кредитних ресурсів, надання банківських послуг для нових соціальних груп, скорочення обсягів оброблюваної готівки, поліпшення іміджу банку.

На закінчення слід зазначити, що проект впровадження технологій з використанням банківських пластикових карток має довгостроковий характер, і основний ефект від його реалізації буде отримано не відразу.

Тому банки не зважаючи на вплив низки негативних факторів на процес поширення банківських пластикових карток (економічні проблеми в країні, низький рівень доходів населення і, як наслідок, його низька ощадна здатність, висока вартість устаткування по обслуговуванню карток і так далі) повинні провести відповідну роботу в області збільшення емісії пластикових карт, створення відповідної інфраструктури прийому карток до оплати, маркетингу карткових продуктів.

Література:

1. Басюк Н.Б., Бондарева О.В., Кочетков В.Н. Современная система денежных расчетов. – К.: Украинско-Финский институт менеджмента и бизнеса, 1997. – 190 с.
2. Пластиковые карты. 4-е издание, переработанное и дополненное. – М.: Издательская группа «БДЦ-пресс», 2002. – 576 с.
3. Симовьян С.В. Банковские платежные карты, как средство предупреждения и противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем: Монография. – Харьков: Изд-во Нац. ун. внутр. дел, 2003. – 240 с.
4. Єрохіна Н.А., Микитина О.Г. Електронні гроші в платіжній системі держави // Фінанси України. – 2002. - № 3. – С. 134-140.

5. Романенко Л.Ф. Особливості використання українськими комерційними банками пластикових карток у зарплатних проектах // Фінанси України. – 2002. - № 6. – С. 105-107.

6. Харченко В. Нове у використанні платіжних карток // Вісник НБУ. – 2005. - № 8. – С. 15-17.

References:

1. Basyuk n.b., Bondareva O.V., Kochetkov v.n. the Modern system of money calculations. – К.: the Ukrainian-Finnish institute of management and business, 1997. – 190 p.

2. Plastic cards. 4th edition, processed and complemented. – М.: the Publishing group «BDC-press», 2002. – 576 p.

3. Simov'yan S.V. the Bank pay maps, as mean warning and counteraction legalization (to washing) of profits, got criminal a way: Monograph. it is Kharkov: Izd-vo of Nac. un. vnutr. put, 2003. – 240 p.

4. Erokhina N.A., Mikitina O.G. Ecashes in the pay system of the state // Finances of Ukraine. – 2002. – p. 134-140.

5. Romanenko L.F. Features of the use of plastic cards the Ukrainian commercial jars in salary projects // Finances of Ukraine. – 2002. - – p. 105-107.

6. Kharchenko V. New in the using of pay cards // Announcer of NBU. – 2005. – p. 15-17.